

Sygn. akt IV U 745/20

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 maja 2021 roku

Sąd Okręgowy w Sieradzu IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: sędzia Sławomir Matusiak

Protokolant: st. sekr. sąd. Beata Krysiak

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 14 maja 2021 roku w Sieradzu

odwołania R. P. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 12.08.2020 r. Nr (...)

oraz odwołania R. P. i (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z dnia 20.08.2020 r. Nr (...)

w sprawie R. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł.

z udziałem zainteresowanego (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

1. zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z dnia 12.08.2020 r. Nr (...) i stwierdza, że R. P. jako pracownik u płatnika składek (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 16.08.2016 roku do 01.10.2019 roku;
2. oddala odwołanie w pozostałym zakresie;
3. oddala odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. z dnia 20.08.2020 r. Nr (...);
4. znosi wzajemnie koszty procesu.

Sygn.akt IV U 745/20

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12.08.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1, art.68 ust.1 pkt 1 lit.a ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) oraz art. 22 § 1 k.p. stwierdził, że R. P. jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, chorobowemu, wypadkowemu od 16.08.2016 r. W uzasadnieniu decyzji wskazano, że R. P. od 16.08.2016 r. nie powinien podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom

społecznym jako pracownik (...) sp. z o.o. z uwagi na brak przesłanki podporządkowania wymaganej w art. 22 § 1 k.p. dla istnienia stosunku pracy oraz nie zachodzi przesłanka odpłatności pracy, skoro do przesunięcia majątkowego, w związku z wypłatą wynagrodzenia dla pracownika dochodzi w ramach majątku samego wspólnika, do którego należy 199 udziałów w kapitale zakładowym spółki, co stanowi 99% udziałów w spółce. Zakład Ubezpieczeń Społecznych ustalił, że spółka (...) powstała 20.07.2016 r. a R. P. został zgłoszony przez płatnika do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia zdrowotnego jako pracownik zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy. R. P. jako wspólnik posiadał 99% udziałów w spółce, pełnił funkcję członka zarządu oraz od 16.08.2016 r. był zatrudniony w tej samej spółce na stanowisku nie związanym z zarządem, jako kierownik techniczny. R. P. jako pracownik miał podlegać kierownictwu P. F., który jako wspólnik posiadał 1% udziałów oraz pełnił funkcję prezesa zarządu na podstawie kontraktu menadżerskiego, zawartego 01.09.2016 r. Organ ustalił także, że z dniem 02.10.2019 r. 1% udziałów w spółce, należących dotychczas do P. F. nabyła I. T., która nie jest pracownikiem spółki oraz nie pełni żadnej funkcji w zarządzie. Z dniem 31.10.2019 r. P. F. zrezygnował z pełnienia funkcji prezesa zarządu, z tym samym dniem uległ również rozwiązaniu jego kontrakt menadżerski. Od 04.11.2019 r. R. P. jest wspólnikiem spółki posiadając 199 udziałów, pełniąc także funkcje prezesa zarządu oraz będąc pracownikiem spółki. W ocenie Zakładu Ubezpieczeń Społecznych R. P. jako pracownik nie powinien być zgłoszony do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych ze względu na brak przesłanki podporządkowania wymaganej w przepisie art. 22 § 1 k.p. dla istnienia stosunku pracy oraz uwagi na brak przesłanki odpłatności pracy, skoro do przesunięcia majątkowego dochodzi w ramach tego samego majątku wspólnika, do którego należy 199 udziałów w kapitale zakładowym spółki, co stanowi 99% udziałów w spółce. Zdaniem organu rentowego zasadne są przedstawione przez ubezpieczonego argumenty dotyczące faktycznego udziału drugiego wspólnika – P. F. w działalności spółki oraz faktyczne czynności wykonywane na rzecz spółki w ramach kontraktu menadżerskiego z 01.09.2016 r. mimo posiadania przez niego jedynie 1 udziału w kapitale zakładowym spółki w okresie od 20.07.2016 r. do 01.10.2019 r. przy jednoczesnym braku przesłanek do uznania, że I. T. jest rzeczywistym (...) spółki (...), gdyż jako drugi wspólnik posiada jedynie 1 udział w kapitale zakładowym spółki i nie pełni żadnej funkcji w zarządzie spółki.

Odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. złożyli ubezpieczony R. P. oraz płatnik (...) sp. z o.o., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i uznanie, że R. P. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom jako pracownik od 16.08.2016 r. Pełnomocnik odwołujących wskazał, że stosownie do umowy o pracę, zawartej 16.08.2016 r., do obowiązków R. P. należało: - koordynowanie całokształtu procesów związanych z techniczną stroną funkcjonowania firmy, - organizowanie prawidłowego funkcjonowania działu technicznego poprzez m.in. czuwanie nad dostępnością określonych towarów, określanie procedur związanych z obsługą klientów w zakresie montażu, serwisu, w tym technicznej obsługi roszczeń wynikających z gwarancji i rękojmi, - analiza dostarczonej przez klientów dokumentacji projektowej w kontekście zapewnienia adekwatności realizowanych zamówień co do zgłaszanego przez klientów zapotrzebowania technicznego, definiowanego przez parametry, charakterystykę zastosowania oraz funkcjonalność maszyn i urządzeń, - poszukiwanie nowych rozwiązań konstrukcyjnych zwiększających funkcjonalność maszyn i urządzeń, - realizowanie zamówień w oparciu o harmonogram określonych projektów, zgodnie ze wskazaną tam specyfikacją i nomenklaturą, - serwisowanie zamontowanych u klientów maszyn i urządzeń, - diagnozowanie wad i usterek zamontowanych u klienta maszyn i urządzeń. Pełnomocnik odwołujących podniósł także, że strategiczne i operacyjne zarządzanie spółką oraz prowadzenie jej interesów zostało powierzone P. F. na podstawie kontraktu menadżerskiego z dnia 01.09.2016 r.; w odwołaniu wymieniono szczegółowo zakres funkcjonowania spółki, za który odpowiadał P. F.. R. P., mimo że formalnie był członkiem zarządu spółki, to jednak nie angażował się w bezpośrednie zarządzanie przedsiębiorstwem, ograniczając się do formalnego podpisywania dokumentów dotyczących zaciągania zobowiązań, których treść była ustalona przez Prezesa Zarządu. Jednocześnie R. P. w związku z wykonywaną pracą był poddany poleceniom, wydawanym przez P. F., który będąc odpowiedzialnym za kontakty z kontrahentami i ustalanie z nimi warunków współpracy określał terminy wykonania prac. Przytaczając szereg judykatów Sądu Najwyższego i sądów powszechnych pełnomocnik odwołujących zaznaczył, że orzecznictwo nie tylko dopuszcza pracownicze zatrudnienie większościowego wspólnika, dające podstawę do objęcia go obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi na stanowisku wykonawczym, oddzielnym od sfery zarządzania spółką, pozwalając na takie zatrudnienie również wtedy, gdy dochodzi do połączenia sfery zarządzania spółką z wykonywaniem czynności specjalistycznych, związanych z zatrudnieniem na stanowisku stanowiącym o

istocie prowadzonej przez spółkę działalności gospodarczej, zgodnie z przedmiotem jej działalności. Podkreślono, że wypracowane przez doktrynę stanowisko zakłada dopuszczalność pracowniczego zatrudnienia jedynego wspólnika takiej spółki, jeżeli: - zatrudnienie takie ma miejsce na stanowisku specjalistycznym, związanym z prowadzoną przez spółkę działalnością, - ustalenia potwierdzają zapotrzebowanie na prace wspólnika dla spółki na takim stanowisku, - jedyny wspólnik nie angażuje się w bieżącą działalność zarządczą spółki, - jedyny wspólnik podlega faktycznie przy wykonywaniu pracy na rzecz spółki poleceniom osób zarządzających spółką lub kierujących jej poszczególnymi działami.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Decyzją z dnia 20.08.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. na podstawie art. 83 ust.1 pkt 1, art.6 ust.1 pkt 5, art. 8 ust.6 pkt 4, art. 21 ust.1 ustawy z dnia 13.10.1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2019 r. poz. 300 ze zm.) stwierdził, że R. P. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność będąca wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu od 02.10.2019 r.

Powołując się na stan faktyczny, który stanowił podstawę wydania decyzji z dnia 12.08.2020 r. organ rentowy wskazał, że zgodnie z obowiązującym od 1 stycznia 2003 r. art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz wspólników spółki jawnej, komandytowej lub partnerskiej. Zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 5 i art. 12 ust.1 powołanej ustawy, osoby prowadzące pozarolniczą działalność podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym oraz wypadkowemu. W przypadku wspólników jednoosobowych spółek z ograniczoną odpowiedzialnością obowiązek ubezpieczeń emerytalnego i rentowych powstaje od dnia uzyskania statusu wspólnika tej spółki i istnieje do dnia utraty tego statusu. W efekcie organ rentowy uznał, że R. P. w okresie od 02.10.2019 r. powinien obowiązkowo podlegać ubezpieczeniom społecznym jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. (...).

Odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. złożyli ubezpieczony R. P. oraz płatnik (...) sp. z o.o., wnosząc o zmianę zaskarżonej decyzji i uznanie, że R. P. podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik u płatnika składek (...) sp. z o.o. od 16.08.2016 r. i w związku z tym nie podlega ubezpieczeniu jako wspólnik jednoosobowej spółki z o.o. (...). W uzupełnieniu argumentów powołanych w uzasadnieniu odwołania od decyzji z dnia 12.08.2020 r. pełnomocnik odwołujących wskazał, że skoro I. T. posiada 1 udział to tym samym spółka (...) nie jest spółką jednoosobową a co za tym idzie R. P. nie jest wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością i nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą. Zaznaczono, że nie można uznać aby I. T. była wspólnikiem iluzorycznym, nie mającym realnego wpływu na prowadzenie spraw Spółki. Ponieważ jej głos w zgromadzeniu wspólników jest równoważny głosowi wspólnika większościowego, to od jej decyzji zależało, czy R. P. zostanie prezesem zarządu. Pełnomocnik odwołujących odnosząc się do argumentacji organu podniósł, że nabycie przez I. T. jednego udziału w spółce (...) nie może być uznane za przejaw chęci uniknięcia przez R. P. obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym bądź zmniejszenia jego zakresu.

Organ rentowy wniósł o oddalenie odwołania i zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego.

Postanowieniem, wydanym w dniu 9 listopada 2020r. sprawy z odwołań od obydwóch decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych zostały połączone do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 06.07.2016 r. między R. P. i P. F. została zawarta umowa spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W umowie określono, że spółka z siedzibą w W. będzie prowadzona pod firmą (...) a przedmiotem jej działalności będzie m.in. działalność w zakresie inżynierii i związane z nią doradztwo techniczne. Kapitał zakładowy Spółki wyniósł 500.000 zł i został podzielony na 200 równych i niepodzielnych udziałów o wartości nominalnej 2.500 zł każdy. R.

P. objął 199 udziałów o wartości nominalnej 2.500 zł zaś P. F. 1 udział o wartości nominalnej 2.500 zł. W umowie postanowiono, że zarząd Spółki składa się z jednego do trzech członków, przy czym decyzje o liczebności zarządu jak też o powołaniu i odwołaniu poszczególnych jego członków podejmuje Zgromadzenie Wspólników w drodze jednomyślnej uchwały wszystkich wspólników. W dniu 7 lipca 2016 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) podjęło uchwałę o powołaniu dwuosobowego zarządu, w skład którego weszli P. F. jako prezes i R. P. jako członek. W dniu 8 lipca 2016 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników podjęło uchwałę o przyznaniu Prezesowi Zarządu P. F. wynagrodzenia za sprawowanie funkcji Prezesa Zarządu w kwocie 15.000 zł brutto. Spółka (...) została zarejestrowana w Krajowym Rejestrze Sądowym w dniu 20.07.2016 r.; w tym samym dniu P. F. został ujawniony jako prezes dwuosobowego zarządu Spółki. Jako przedmiot przeważającej działalności przedsiębiorcy wpisano produkcję łożysk, kół zębatach, przekładni zębatach i elementów napędowych. W dniu 16 sierpnia 2016 r. między (...) sp. z o.o. i R. P. została zawarta umowa o pracę na czas nieokreślony. R. P. został zatrudniony na stanowisku kierownika technicznego za wynagrodzeniem 8.250 zł. W dniu 1 września 2016 r. spółka (...) zawarła z P. F. umowę – kontrakt menedżerski. P. F. powierzono sprawowanie zarządu strategicznego i operacyjnego poprzez prowadzenie interesów Spółki. P. F. przyjął odpowiedzialność w szczególności za reprezentowanie Spółki, składanie i przyjmowanie oświadczeń woli, wszczynanie i prowadzenie spraw niezbędnych do obrony jej interesów, kierowanie i koordynowanie prac Zarządu Spółki, nadzór nad terminowym wykonywaniem zobowiązań Spółki. Zarządca został upoważniony do prowadzenia spraw Spółki i reprezentowania jej na zewnątrz z zastrzeżeniem uzyskania zgody Zgromadzenia Wspólników zbycia i wydzierżawienia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienia na nich ograniczonego prawa rzeczowego, nabycia i zbycia nieruchomości albo udziału w nieruchomościach, nabycia środków trwałych za cenę przewyższającą jedną czwartą kapitału zakładowego, nie niższą od 50.000 zł, rozporządzenie prawem lub zaciągnięcie zobowiązania do świadczenia o wartości dwukrotnie przewyższającej wysokość kapitału zakładowego. Z tytułu należytego wykonywania obowiązków zarządcy przysługiwało stałe miesięczne wynagrodzenie w wysokości 15.000 zł; nadto zarządca miał prawo korzystać z samochodu służbowego w celach służbowych oraz prywatnych. Spółka (...) prowadziła działalność handlowo-usługową związaną ze sprzedażą i montażem napędów do urządzeń przemysłowych. W związku z pełnioną funkcją prezesa zarządu oraz realizacją kontraktu menadżerskiego, P. F. zajmował się negocjowaniem warunków umów, w ramach których zlecał R. P. wykonanie prac, związanych z realizacją kontraktu, polegających na odpowiednim przygotowaniu elementów zamówionego urządzenia, ich doborem technicznym i następnie montażem. W gestii P. F. były także sprawy finansowe Spółki, wynikające z relacji z instytucjami bankowymi, biurem sprawującym obsługę rachunkową przedsiębiorstwa, instytucjami realizującymi zadania publiczno-prawne. R. P. wykonywał obowiązki pracownicze zarówno w siedzibie firmy, mieszczącej się w W., gdzie znajdował się magazyn spółki, jak też w terenie, kiedy było to związane z montażem i obsługą techniczną urządzeń, dostarczanych klientom firmy. R. P. miał stałe godziny pracy, które potwierdzał podpisami na liście obecności.

W dniu 27.09.2019 r. P. F. złożył oświadczenie o rezygnacji z pełnienia funkcji Prezesa Zarządu spółki M. z dniem 31.10.2019r. Tego samego dnia (...) sp. z o.o. wypowiedziała P. F. kontrakt menadżerski z dnia 01.09. 2016 r. z zachowaniem jednomiesięcznego okresu wypowiedzenia, który upłynął w dniu 31.10.2019 r. W dniu 2 października 2019 r. Nadzwyczajne Zgromadzenie Wspólników spółki (...) podjęło uchwałę o wyrażeniu zgody na zbycie przez P. F. posiadanego przez niego 1 udziału w kapitale zakładowym spółki (...). Ten sam organ Spółki, uchwałą z dnia 4 listopada 2019 r., podjętą przez R. P. i I. T., postanowił zmienić funkcję członka zarządu, pełnioną dotychczas przez R. P., na funkcję Prezesa Zarządu. I. T. jako udziałowiec spółki (...), nie wchodząc w skład żadnego z organów przedsiębiorstwa, nie uczestniczyła w bieżącym zarządzaniu firmą.

(umowa spółki k. 17-26 akt sprawy, odpis z rejestru przedsiębiorców, kontrakt menadżerski, uchwały Spółki, oświadczenie P. F., oświadczenie w przedmiocie wypowiedzenia kontraktu, umowa o pracę, listy obecności w aktach ZUS, korespondencja mailowa k. 27-38, zeznania świadków: T. G. k. 58-60, 78-79, I. T. k. 62-65 v., 75-76, M. Z. k.67-69,81-82, M. D. k. 105-109, zeznania R. P. z 14.05.2021 r. od 00:03:00 do 00:25:53 minuty).

Powyższych ustaleń Sąd dokonał na podstawie dokumentów, zgromadzonych w aktach sprawy i aktach organu rentowego, zeznań przesłuchanych świadków oraz odwołującego. Zgromadzonym dowodom Sąd dał wiarę, mając na względzie że zeznania świadków w niniejszej sprawie są jasne, logiczne i wzajemnie niesprzeczne.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Jednym z elementów wspólnych, odnoszących się do obu zaskarżonej decyzji, jest ustalenie statusu (...) sp. z o.o. w aspekcie prawa ubezpieczeń społecznych. W pierwszej kolejności należało rozstrzygnąć, czy spółka (...) winna być uznana za spółkę jednoosobową z uwagi na objęcie przez R. P. 99% udziałów w spółce. Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U.2021.423 t.j.), obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą. Stosownie zaś do treści art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy, wspólnik jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością uważany jest za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność i z tego tytułu podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych. Powołany przepis przesądza zatem o tym, że jeśli dana osoba fizyczna pozostaje jedynym wspólnikiem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, to tym samym podlega obowiązkowi ubezpieczenia społecznego tak, jakby prowadziła samodzielnie pozarolniczą działalność gospodarczą lub też pozostawała wspólnikiem spółki osobowej. Posiadanie statusu takiego wspólnika decyduje zatem o podleganiu przez niego ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzenia działalności pozarolniczej, jednocześnie wykluczając możliwość zawierania umowy o pracę z własną spółką w celu objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pozostawania w stosunku pracy, co niewątpliwie stanowiło ratio legis unormowania art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowej. W utrwalonym orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się bowiem założenie, zgodnie z którym jednoosobowa spółka z ograniczoną odpowiedzialnością jest szczególną formą prowadzenia działalności gospodarczej na „własny” rachunek, nawet gdy jest on przez konstrukcję (fikcję) osoby prawnej oddzielony od majątku jedynego wspólnika (por. wyrok SN z dnia 7 kwietnia 2010 r., II UK 357/09 OSNP 2011/19-20/258 i orzecznictwo tam powołane). W odniesieniu natomiast do statusu i sytuacji prawnej „niemal jedynego” wspólnika spółki kapitałowej w płaszczyźnie obowiązku ubezpieczeń społecznych stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 17 października 2017 r. (II UK 451/16 LEX nr 2427158), w którym wskazał, że pojęcia „niemal jedynego udziałowca” oraz „udziałowca iluzorycznego” są terminami pozaustawowymi, a ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych nie zawiera odrębnej regulacji dotyczącej obowiązku podlegania ubezpieczeniom społecznym dominujących udziałowców spółek kapitałowych. Podobnie w postanowieniu SN z dnia 24 marca 2021 r. III USK 156/21 LEX nr 3152850 wskazano, że zwroty "prawie jedyny wspólnik" oraz "iluzoryczny wspólnik" nie wywodzą się z języka prawnego, są zaś wyrazem opisu stanu faktycznego danej sprawy. Nie podlegają wykładni tak jak przepisy prawa. Mimo, że Sąd Najwyższy nie sprecyzował dotąd znaczenia pozaustawowych pojęć "niemal (prawie) jedyny wspólnik (udziałowiec)" lub "wspólnik (udziałowiec) iluzoryczny", to jednak nie można pomijać proporcji, w jakich poszczególne wspólnicy objęli udziały w spółce, które mogą przesądzać o przyznaniu jednemu z nich pozycji właścicielskiej. W orzecznictwie przyjmuje się, że wtedy, gdy udział innych wspólników w kapitale zakładowym spółki jest tak mały, że pozostaje w istocie iluzoryczny, np. nie przekracza kilku procent, z perspektywy prawa ubezpieczeń społecznych tego rodzaju spółkę należy traktować jak spółkę jednoosobową. W wyroku z dnia 15 listopada 2018 r. III AUa 916/18 LEX nr 2621558 Sąd Apelacyjny w Katowicach uznał, że na użytek prawa ubezpieczeń społecznych wspólnika większościowego (posiadającego 92% udziałów) należy traktować jako jedynego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Z perspektywy norm prawa ubezpieczeń społecznych, tego rodzaju spółkę należy traktować jako spółkę jednoosobową. Powyższe rozważania mają zastosowanie do spółki (...), w której R. P. od samego początku jej założenia dysponował 99% udziałów.

Decyzją z 12.08.2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych II Oddział w Ł. zakwestionował podleganie R. P. obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym jako pracownika (...) sp. z o.o. od 16.08.2016 r. podnosząc, że będąc w istocie „niemal jedynym” wspólnikiem spółki nie mógł pozostawać z nią w relacji prawnopracowniczej z uwagi na niespełnienie jednej z konstytutywnych cech stosunku pracy, określonej w art. 22 k.p. a polegającej na podporządkowaniu pracownika w procesie pracy. Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych przyjmuje się, że o zakwalifikowaniu zatrudnienia jako czynności

pracowniczych nie rozstrzygają przepisy prawa handlowego, lecz przepisy charakteryzujące stosunek pracy (por. Sąd Najwyższy w wyroku z dn. 17 grudnia 1996 r., II UKN 37/96, OSNAPiUS 1997 Nr 17, poz. 320 oraz z dn. 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 Nr 20, poz. 404). Niewątpliwie sam fakt wykonywania czynności i pobierania za nie wynagrodzenia nie przesądza o charakterze umowy łączącej członka zarządu ze spółką. W wyroku z dnia 6 października 2004 r., sygn. akt I PK 488/03 (OSNP 2006 Nr 1, poz. 7) Sąd Najwyższy zawarł pogląd, iż ocena, czy z członkiem zarządu spółki handlowej została zawarta umowa o pracę przez dopuszczenie do jej wykonywania, zależy od okoliczności konkretnej sprawy w zakresie dotyczącym celów, do jakich zmierzały strony (czy zawarcie umowy nie stanowiło obejścia prawa) oraz zachowania elementów konstrukcyjnych stosunku pracy, w tym w szczególności cechy podporządkowania pracownika w procesie świadczenia pracy. W sprawach dotyczących oceny podlegania pracowniczemu ubezpieczeniu społecznemu przez prawie jedyne i dominującego wspólnika spółki z o.o. istotne znaczenie dla oceny charakteru stosunku prawnego łączącego spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością z członkiem jej zarządu ma treść tego stosunku i warunki jego realizacji. Tak w judykaturze jak i doktrynie prawa pracy podkreśla się, że stosunek pracy zdefiniowany w art. 22 § 1 k.p. jest stosunkiem prawnym starannego działania, którego konstytutywnymi cechami są: dobrowolne, osobiste i odpłatne świadczenie pracy w sposób ciągły, w warunkach podporządkowania pracownika pracodawcy, który ponosi wszelkie ryzyka związane z zatrudnieniem pracownika. Dla objęcia obowiązkowymi ubezpieczeniami społecznymi istotne jest zatem, aby stosunek pracy zrealizował się przez wykonywanie zatrudnienia o cechach pracowniczych. Zasadnicze znaczenie w procesie sądowego badania, czy dany stosunek prawny jest stosunkiem pracy ma ustalenie faktyczne, czy praca wykonywana w ramach analizowanego stosunku prawnego rzeczywiście ma cechy wymienione w art. 22 § 1 k.p. W tym celu bada się okoliczności i warunki, w jakich dana osoba wykonuje czynności na rzecz innego podmiotu prawa i dopiero w wyniku tego badania (poczynienia stosownych ustaleń) rozstrzyga, czy czynności te świadczone są w warunkach wskazujących na stosunek pracy (vide wyrok Sądu Najwyższego z 27 marca 2019 r., II UK 556/17, OSNP 2019 Nr 12, poz. 149). W wyroku z dnia z dnia 7 marca 2018 r. I UK 575/16 LEX nr 2488094 Sąd Najwyższy za uznał za dopuszczalne zawarcie umowy o pracę przez jedynego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ze spółką, jeżeli funkcje zarządu wykonują inne osoby oraz pod warunkiem, że praca spełnia warunki pracy właściwej dla stosunku pracy. Podobnie w powołanym w odwołaniu wyroku z dnia 30 kwietnia 2018 r. III AUa 395/17 Sąd Apelacyjny w Łodzi przyjął, iż nie można podzielić poglądu, zgodnie z którym przepis art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy systemowe wyłącza - samoistnie i w każdych okolicznościach - zawieranie umowy o pracę jedynego wspólnika spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z własną spółką w celu objęcia ubezpieczeniami społecznymi z tytułu pozostawania w stosunku pracy. Ustawa systemowa, jak i Kodeks spółek handlowych oraz Kodeks pracy, nie zakazują zatrudniania pracowniczego wspólników spółek kapitałowych w tych spółkach. W uzasadnieniu powołanego orzeczenia Sąd Apelacyjny zaznaczył, że dla objęcia ubezpieczeniem społecznym zasadnicze znaczenie ma nie to, czy umowa o pracę została zawarta i czy jest ważna (jako nienaruszająca art. 58 § 1 k.c. lub 83 k.c.), lecz to, czy strony umowy pozostawały w stosunku pracy (art. 8 ust. 1 ustawy systemowej). O tym zaś, czy strony istotnie w takim stosunku pozostawały i stosunek ten stanowił tytuł ubezpieczeń społecznych, nie decyduje samo formalne zawarcie umowy o pracę, wypłata wynagrodzenia, przystąpienie do ubezpieczenia i opłacenie składki, wystawienie świadectwa pracy, ale faktyczne i rzeczywiste realizowanie elementów charakterystycznych dla stosunku pracy, a wynikających z art. 22 § 1 k.p. Mimo, że R. P. pozostaje formalnie w stosunku pracy ze spółką (...) od 16.08.2016 r., to jednak jego relacje względem pracodawcy podlegają odmiennej ocenie w okresie do 02.10.2019 r. oraz po tej dacie. Zwrócił na to uwagę także organ rentowy przyjmując, że dopiero od 02.10.2019 r. R. P. spełniał przesłanki do objęcia go ubezpieczeniami społecznymi jako wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w myśl art. 8 ust.6 pkt 4 ustawy systemowej. Do dnia 02.10.2019 r. R. P. był członkiem zarządu spółki, natomiast faktycznie czynności związane z zarządzaniem przedsiębiorstwem wykonywał P. F., posiadający do nich umocowanie nie tylko z racji piastowania funkcji prezesa zarządu, ale przede wszystkim z racji umowy, jaka wiązała go ze spółką w formie kontraktu menedżerskiego. W tym okresie R. P. zajmował się obsługą kontraktów realizowanych przez spółkę od strony technicznej poprzez dobór właściwych rozwiązań technologicznych, zapewnienie odpowiedniego montażu i serwisu dostarczanych przez spółkę urządzeń. Innymi słowy do obowiązków R. P. należała praktyczna realizacja kontraktów, których warunki zawarcia i ostateczny kształt były wynikami decyzji, podejmowanych przez P. F.. W tej formie przejawiało się podporządkowanie R. P. w procesie realizacji obowiązków pracowniczych. Co do zarzutu organu, dotyczącego braku elementów podporządkowania pracowniczego w stosunku pracy R. P. to wypada zauważyć, że wobec nowych warunków społeczno - gospodarczych,

rozwoju techniki, organizacji pracy, teleinformatyki, pojęcie podporządkowania pracowniczego ewoluuje, aż po tzw. podporządkowanie autonomiczne, w którym pracownik otrzymuje do wykonania zadania i w znaczącym stopniu decyduje o sposobie ich realizacji, co jednak nie zmienia faktu, że tacy pracownicy, pozostając związani wyznaczonymi regułami organizacji i funkcjonowania danego podmiotu, pracują w warunkach podporządkowania i na ryzyko pracodawcy, a ich samodzielność jest ograniczona (por. wyroki Sądu Najwyższego z 7 września 1999 r., I PKN 277/99, OSNP 2001 Nr 1, poz. 18, z dnia 9 września 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 Nr 10, poz. 139 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z 11 października 2007 r., III UK 70/07, OSNP 2008 nr 23-24, poz. 366). W ocenie Sądu Najwyższego, pracowniczego podporządkowania nie można utożsamiać z permanentnym nadzorem (obserwacją) przełożonego nad sposobem, czy też właściwym tempem wykonywanych czynności pracowniczych, gdyż wystarczy wskazanie zadania i określenie terminu jego wykonania, a następnie kontrola jakości i terminowości wykonanej pracy. Istotne natomiast jest to, że pracownik nie ma samodzielności w określaniu bieżących zadań, ponieważ to należy do sfery pracodawcy organizującego proces pracy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 lutego 2016 r., II PK 352/14, LEX nr 2004192). Przejawem podporządkowania pracowniczego w odniesieniu do osób zatrudnionych w warunkach autonomicznego podporządkowania jest uprawnienie pracodawcy do wydawania im wiążących poleceń dotyczących pracy. Pracownik świadczący pracę w warunkach podporządkowania autonomicznego sam organizuje sobie pracę oraz nie pozostaje pod stałym i bezpośrednim nadzorem osoby działającej w imieniu pracodawcy. Z okoliczności sprawy wynika, że zadania wynikające ze stosunku pracy R. P. wykonywał poprzez praktyczne realizowanie kontraktów, których zawarcie jak i nadzór nad ich wykonaniem należały do kompetencji P. F.. W toku realizacji swoich obowiązków pracowniczych R. P. nie podlegał już stałemu nadzorowi ze strony pracodawcy, reprezentowanego przez P. F.. Było to zbędne wobec tego, że to właśnie R. P. posiadał odpowiednie kompetencje, konieczne do należytego wykonania zadania, wynikającego z realizacji danego kontraktu. W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy doszedł do wniosku, że w okresie od 16.08. 2016 r. umowa o pracę, zawarta między R. P. i spółką (...) spełniała wszystkie prawem przewidziane kryteria, wynikające z art. 22 k.p. W konsekwencji należało przyjąć, iż od dnia zawarcia umowy o pracę R. P. winien podlegać obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym jako pracownik spółki (...) i na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. orzec jak w pkt 1 wyroku.

Zasadnicze zmiany w funkcjonowaniu spółki (...) zaszły poczynając od dnia 02.10.2019r., kiedy to drugim wspólnikiem spółki została I. T., czego konsekwencją było ustąpienie P. F. z funkcji prezesa i członka zarządu spółki i jednoczesne objęcie przez R. P. stanowiska prezesa zarządu i jedynego członka zarządu spółki. Od tego czasu R. P. skumulował w swym ręku zarówno funkcje właścicielskie jak i zarządcze w spółce. Pomimo tego, że I. T. jako mniejszościowy wspólnik dysponowała w zgromadzeniu wspólników równoważnym głosem co udziałowiec większościowy, to trudno byłoby uznać, że R. P. jako pracownik był podporządkowany temu organowi spółki. Przewidziane w art. 227 i nast. Kodeksu spółek handlowych kompetencje zgromadzenia wspólników nie odnoszą się do kierowania bieżącą działalnością spółki, tak że nie sposób byłoby uzasadnić założenia, że w ramach stosunku pracy R. P. w jakiegokolwiek formie był podporządkowany temu organowi. Według ugruntowanego stanowiska Sądu Najwyższego niedopuszczalna jest kwalifikacja jako zatrudnienia pracowniczego takiego „formalnego” zatrudnienia, które ma miejsce w sytuacji, gdy ta sama osoba występuje w roli jedyne go wspólnika i prezesa jednoosobowego zarządu spółki (por. uchwała Sądu Najwyższego z 8 marca 1995 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 Nr 2, poz. 66 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z 17 grudnia 1996 r., II UK 37/96, OSNAPiUS 1997 Nr 17, poz. 320; z 5 lutego 1997 r., II UKN 86/96, OSNAPiUS 1997 Nr 20, poz. 404; z 23 września 1997 r., I PKN 276/97, OSNAPiUS 1998 Nr 13, poz. 397; z 2 lutego 1998 r., II UKN 112/98, OSNAPiUS 2000 Nr 2, poz. 66; z 14 marca 2001 r., II UKN 268/00, LEX nr 551026; z 9 kwietnia 2004 r., I PK 659/03, OSNP 2005 Nr 10, poz. 139; z 23 października 2006 r., I PK 113/06, LEX nr 208407). Podobnie w wyroku z dnia 24 lutego 2021 r. III USKP 31/21 LEX nr 3123199 Sąd Najwyższy stwierdził, że wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który posiada część udziałów zapewniającą mu prawo do samodzielnego decydowania o wynikach zgromadzenia wspólników i niemal wyłączne prawo do zysku oraz który - wskutek pełnienia funkcji jednoosobowego zarządu - ma nieskrępowaną możliwość samodzielnego decydowania o bieżącej działalności spółki, podlega ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca działalność pozarolniczą na podstawie art. 8 ust. 6 pkt 4 u.s.u.s. (analogicznie Sąd Najwyższy wypowiedział się w wyroku z dnia 3 lipca 2019 r. II UK 24/18 publ. OSNP 2020/8/32). Przenosząc powyższe rozważania na grunt rozpoznawanej sprawy należy zaznaczyć, że poczynając od 02.10.2019 r. R. P. jako de facto wyłączny udziałowiec spółki (...) był także jedyną osobą umocowaną do zarządzania

spółką. W tej sytuacji podleganie przez R. P. kierownictwu pracodawcy, tj. spółki (...), byłoby równoznaczne z podleganiem samemu sobie. W sytuacjach, kiedy „niemal jedyny” wspólnik jest jedynym członkiem zarządu, praca takiego wspólnika będzie de facto polegać na obrocie własnym kapitałem, co spowoduje symbiozę pracy i kapitału. Przy takim ujęciu podporządkowania pracowniczego osoby zarządzającej zakładem pracy nie można jednak nie brać pod uwagę tego, że może ono istnieć jedynie w przypadku rozdzielenia osoby pracodawcy i pracownika. Innymi słowy, podporządkowanie pracownicze nie występuje wtedy, kiedy jedna i ta sama osoba wyznacza zadania pracownicze a następnie sama je wykonuje. Dla oceny pracowniczego statusu R. P. od dnia 02.01.2019 r. bez znaczenia pozostaje umocowanie I. T. w ramach zgromadzenia wspólników. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że funkcjonowanie spółki z o.o. opiera się na zasadzie ścisłego rozdziału kompetencji poszczególnych organów. Zarząd jest organem właściwym we wszystkich sprawach bieżącego zarządzania, z wyjątkiem spraw wyraźnie przekazanych innym organom (art. 200 i 271 k.s.h.), a jego zależność od rady nadzorczej i walnego zgromadzenia nie ma charakteru podległości poleceniom tych organów. Tego typu podległość nie występuje również pomiędzy poszczególnymi członkami zarządu a wymienionymi organami spółki lub wspólnikami. Wynikająca z przepisów tego k.s.h. i zgodnych z nim postanowień umowy spółki i uchwał wspólników, zależność członków zarządu od spółki, tj. od innych jej organów i od wspólników, nie zmienia swego charakteru niezależnie od tego, czy stosunek zewnętrzny, w oparciu o który świadczą oni pracę, wynika z umowy o pracę, umowy zlecenia, czy też z innej podstawy. Skoro nie została spełniona jedna z niezbędnych przesłanek warunkujących istnienie stosunku pracy, organ rentowy zasadnie przyjął w decyzji z dnia 20.08.2020 r., że R. P. stosownie do art. 8 ust.6 pkt 4 ustawy systemowej podlega od 02.10.2019 r. ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność będąca wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. W konsekwencji na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 1 k.p.c. Sąd Okręgowy orzekł jak w pkt 2 i 3 wyroku.

Rozstrzygając o zasadności odwołań od obu zaskarżonych decyzji nie należało także tracić z pola widzenia statusu ubezpieczeniowego R. P., ukształtowanego kolejnymi decyzjami organu rentowego. Uznanie, że R. P. od 16.08.2016 r. nie podlega ubezpieczeniom społecznym jako pracownik, zaś od 02.10.2019 r. podlega tym ubezpieczeniom jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą oznaczałoby, iż pomiędzy tymi okresami R. P. nie były objęte ubezpieczeniem społecznym z jakiegokolwiek tytułu w sytuacji, kiedy przez cały ten okres prowadził działalność zarobkową (niezależnie od oceny, czy jako pracownik czy jako przedsiębiorca, prowadzący pozarolniczą działalność), odprowadzając należne składki na ubezpieczenia społeczne. W tym aspekcie sprawy winno się wziąć pod uwagę, że normy prawa ubezpieczeń społecznych są uznawane za część składową prawa zabezpieczenia społecznego, mającego charakter odrębnej gałęzi prawa. W konsekwencji stosunki prawne powstające na gruncie obowiązywania norm tej gałęzi prawa należą do kategorii stosunków prawa zabezpieczenia społecznego. Do cech kategoryalnych ubezpieczeń społecznych należy przymus ubezpieczenia, wyrażający się w pozbawieniu stron (zarówno osoby podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia, jak i instytucji ubezpieczeniowej) autonomii woli w zakresie nawiązania stosunku ubezpieczenia społecznego. Przepisy prawa wyliczają enumeratywnie kategorie podmiotów objętych przymusem ubezpieczenia, a powstanie stosunku prawnego pomiędzy ubezpieczonym i instytucją ubezpieczeniową następuje automatycznie wskutek wypełnienia przez ubezpieczonego ustawowych przesłanek. Przedmiotem stosunków ubezpieczenia są prawa i obowiązki ubezpieczonego oraz instytucji ubezpieczeniowej dotyczące składek oraz ochrony ubezpieczeniowej. Właściwością omawianych więzi prawnych jest występowanie szczególnego rodzaju zależności polegającej na tym, że objęcie ochroną ubezpieczeniową wiąże się z powstaniem obowiązku opłacania składek. Zależność ta nie przybiera jednak w ubezpieczeniu społecznym znamion wzajemności (ekwiwalentności) w znaczeniu przyjętym w prawie cywilnym. Oba elementy stosunku ubezpieczenia (składka ubezpieczeniowa oraz ochrona ubezpieczeniowa) nie są równoważne (wymienialne), bowiem zasada ekwiwalentności świadczeń jest w tym stosunku modyfikowana przez zasadę solidarności społecznej (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 1 czerwca 2017 r. I UK 253/16 LEX nr 2342187). W ocenie Sądu realia rozpoznawanej sprawy nie uzasadniają przyjęcia założenia, iż w okresie od 16.08.2016 r. do 01.10.2019 r. R. P. winien był być wyłączony z ubezpieczeń społecznych.